

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

Семенович Тетяна. Оптимальні умови формування педагогічної майстерності керівника хореографічного колективу.....	458
Солонинка Сніжана, Водяна Валентина. Вивчення творів К. Стеценка на уроках музичного мистецтва в загальноосвітній школі.....	463
Троян Оксана. Теоретико-методичні аспекти використання гри на уроках образотворчого мистецтва у НУШ.....	468
Холоденко Анастасія. Яків Степовий і Шевченківські мотиви: культурно-освітній аспект у контексті нової української школи.....	474
Хоролець Дар'я. Актуалізація впровадження народних танцювальних традицій в зміст позашкільної хореографічної освіти: регіональний контент..	480
Шакалець Анастасія. Сучасна хореографія в роботі з дітьми.....	489
Янишена Вікторія. Інтеграція органної музики в освітній процес: інноваційні методики та їх вплив на формування музичної культури.....	493

ІНТЕГРАЦІЯ ОРГАННОЇ МУЗИКИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Вікторія Янишена,

студентка III курсу бакалаврату

спеціальності 014.13 Середня освіта. Музичне мистецтво

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

науковий керівник:

доктор філософії зі спеціальності 025 Музичне мистецтво,

доцент кафедри театрального мистецтва

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка,

провідний фахівець ректорату

Олена Спольська

У статті розглянуто органну музику, як одну із давніх жанрів європейського мистецтва, яка займає важливе місце у формуванні візуального сприйняття та розширенні внутрішнього життя в молоді. Висвітлено вплив історичних аспектів розвитку мистецтва гри на органі в Україні, актуальні напрямки навчання та інноваційні методи до інтеграції в навчальному процесі. Використання мультимедійних технологій, міждисциплінарних методів і практичних занять, які сприяють поширенню музики на органі між молодими людьми та покращує музичну освіту. Інноваційні методи дають можливість зберегти звичаї органного мистецтва та підлаштувати їх до вимог сучасної освіти.

Ключові слова: *середня освіта, музичне мистецтво, музична освіта, органна музика, інноваційні методи, культурна спадщина, мультимедійні технології.*

Органна музика є одним із найдавніших і найвеличніших жанрів європейської культури, що має потужний вплив на розвиток музичної освіти. Її інтеграція в навчальний процес відкриває нові перспективи для формування естетичного смаку, розширення музичного світогляду та збагачення духовного життя молоді. У цій статті ми розглянемо інноваційні методики впровадження органної музики в освіту та їхній вплив на культурний розвиток особистості.

Сучасні методики навчання передбачають використання мультимедійних технологій, міждисциплінарного підходу та інтерактивних форм подачі матеріалу, що дає змогу ефективніше інтегрувати органну музику в освітній процес. Вивчення цього жанру сприяє не лише засвоєнню теоретичних знань про музику, а й розвитку практичних навичок, критичного мислення та духовного самовираження.

Метою даної статті є аналіз інноваційних методів впровадження органної музики в освітній процес та їхнього впливу на формування музичної культури учнів і студентів. Дослідження ґрунтується на історичних аспектах розвитку органної музики в Україні, сучасних тенденціях її викладання та перспективних напрямках інтеграції в систему мистецької освіти.

Оскільки вивчення органної музичної творчості в Україні довгий час було нівельоване, а згодом істотно ускладнилось відсутністю джерелознавчих досліджень, загальних історіографічних праць та, навіть, контекстуальних монографічних робіт, одним із першорядних завдань вважаємо виявлення фактологічного матеріалу серед напрацювань науковців, архівів міст та власних експедиційних даних. Так, сьогодні відомо, що дослідження окремих питань органного мистецтва в Україні займалися переважно зарубіжні вчені, серед яких варто згадати А. Хибінського, В. Ліяка, М. Бабніса, Л. Мазепу, Р. Туралу, Е. Нідецьку, А. Гладиша, А. Бетлея. Водночас українські вчені, такі як С. Цибульський, П. Чирик, С. Каліберда, О. Мацелюх, С. Гуральна (тепер С. Бондар) (Бондар (Гуральна), 2024) систематизовували інформацію з акцентом на інонаціональні впливи чи присвячували свої дослідження вузьким темам.

Історія органної музики в Україні бере початок ще з часів Київської Русі. Доказом цього є зображення органа на фресках Софії Київської, що датуються XI століттям. Це свідчить про знайомство давньоруської культури з цим інструментом.

У період пізнього середньовіччя орган набув поширення у католицьких костелах, зокрема на території Західної України, яка входила до складу Речі Посполитої. Впродовж XVI–XVIII століть у Львові, Луцьку, Кам'янці-Подільському та інших містах діяли відомі органісти та композитори, що сприяло розвитку органної школи.

Період XVIII–XIX століть відзначався активним використанням органа не лише у богослужбовій практиці, а й у світських концертах. У цей час у Львові та Києві відкривалися органні класи при консерваторіях, а українські музиканти, такі як Михайло Вербицький, активно використовували орган у своїй творчості.

На той час в Україні діяло багато майстерень із виготовлення органів, серед яких особливо відзначалися львівські та харківські органобудівники. Орган ставав важливою частиною музичного життя, особливо в Галичині, де існувала традиція органних концертів.

Після 1939 року, коли Західна Україна увійшла до складу СРСР, органна музика пережила період майже повного забуття. Багато костелів та протестантських храмів, де знаходилися органи, були закриті або зруйновані. Духовна музика, включно з органною, вважалася ідеологічно неприйнятною, тому органи масово демонтували або знищували.

Особливо складним був період 1950–1970-х років, коли в Україні майже не залишилося діючих органних залів, а музична освіта фактично ігнорувала цей інструмент. Проте в цей час українські композитори-шістдесятники, такі як Мирослав Скорик, Станіслав Людкевич та Левко Ревуцький, почали відроджувати інтерес до органної музики, створюючи нові твори для цього інструмента (Голинська, 2021).

Починаючи з 1970-х років, в Україні розпочався поступовий процес відродження органної музики. Відкриття Львівського органного залу (1988) та

Київського будинку органної музики (1981) стало важливою подією у музичному житті країни. У цей період також з'явилися перші професійні органісти та композитори, які працювали в цьому жанрі.

Сьогодні в Україні діють численні органні центри, серед яких особливу роль відіграють Львівський органний зал, Київський національний будинок органної та камерної музики, Дніпровський органний зал. Активно проводяться фестивалі, конкурси та освітні програми, спрямовані на популяризацію органної музики серед молоді (Сіренко, 2023).

Музична освіта є важливим елементом формування естетичних цінностей, художнього мислення та культурної самосвідомості особистості. В умовах сучасного інформаційного суспільства постає необхідність у впровадженні інноваційних методик, що дозволять ефективно інтегрувати різні жанри музики, зокрема органну, в навчальний процес. Органна музика, маючи глибоке історичне коріння в європейській та українській традиції, потребує особливих підходів у викладанні, оскільки її виконання та сприйняття пов'язані з технічними, акустичними та інтерпретаційними особливостями.

Розвиток освітніх технологій та зміна парадигми навчання сприяють використанню новітніх методів, що дозволяють студентам не лише засвоювати інформацію, а й безпосередньо взаємодіяти з музичним матеріалом. Серед найперспективніших підходів можна виділити використання мультимедійних ресурсів, інтеграцію органної музики в міждисциплінарний навчальний процес, організацію майстер-класів та практичних занять, а також відвідування концертів та екскурсій.

Одним із найбільш ефективних методів є застосування мультимедійних технологій. Студенти отримують можливість ознайомлюватися з історією органного мистецтва за допомогою інтерактивних презентацій, відеолекцій та онлайн-екскурсій до відомих органних залів світу. Використання цифрових симуляторів органа дозволяє студентам вивчати особливості гри на інструменті без фізичного доступу до нього. Важливим аспектом є також залучення вебінарів

та дистанційних лекцій, що сприяють обміну досвідом між українськими та міжнародними фахівцями.

Одним із найефективніших способів популяризації органної музики серед молоді є організація відвідувань концертів та екскурсій до органних залів. Живе сприйняття органної музики у спеціально створеному акустичному просторі дозволяє студентам глибше зрозуміти темброві особливості інструмента та його роль у музичній культурі.

Застосування новітніх підходів до викладання органної музики сприяє підвищенню рівня музичної освіти та розширенню світогляду студентів. Інноваційні методики дозволяють не лише зберігати та розвивати традиції органного мистецтва, а й адаптувати їх до сучасних умов навчання. Важливим аспектом є також розвиток аналітичного мислення та критичного сприйняття музичних творів, що формує у студентів навички глибокого осмислення мистецьких явищ.

Таким чином, інтеграція органної музики в освітній процес на основі сучасних педагогічних технологій дозволяє зробити навчання більш ефективним, цікавим та доступним. Запровадження мультимедійних ресурсів, міждисциплінарних підходів, практичних занять та концертної діяльності сприяє формуванню нового покоління музикантів, здатних розвивати та зберігати традиції органного мистецтва в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар (Гуральна), С. (2024). Органне мистецтво Тернопільської області в контексті культури України. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 73(1), 98-108.

2. Голинська, О. (2021). Українські органні магістралі. Львів. URL: <https://surl.li/jtkcbb> (дата звернення: 23 лютого 2025).

3. Сіренко, Л. (2023). Органна музика українських композиторів: записи і ноти. URL: <https://theclaquers.com/posts/10967> (дата звернення: 24 лютого 2025).